

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

διὰ τοὺς παῖδας τούτους· κατηρτίσθησαν αἱ σχολαὶ τῶν βασιλευσάντων· Ἄναμφιβόλως οἱ φιλόανθρωποι, οἱ συλλαβόντες ἰδέαν τόσον εὐγενῆ, ἐσκέπτοντο ὅτι εἰς τὸν κατὰ τῆς ἀμαθείας πόλεμον ἔπρεπε νὰ ἐγκαρτερήσωσιν ἔτι μᾶλλον, ἀφοῦ περὶ τῆς νίκης οὐδεμίαν ἐλπίδα ὑπῆρχεν.¹

ΓΕΝΙΚΑ ΤΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ

κατὰ τὸν BRAUN.

ἀδ. τανελ. τ. 197.

Σ'Γ'.) Δὲν πρέπει ἐνώπιον τοῦ παιδὸς νὰ λέγωμεν λέξιν τινὰ ἐναντιούμενην πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ χρηστὰ ἥθη.

Ἡ ἐλάχιστη λέξις ὀλίγον ἐλευθέρα, ἥτις ἀπερισκέπτως σοὶ ἐκφεύγει εἰσέρχεται βαθέως εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδὸς σου, καὶ τάχιον ἢ βράδιον θέλει προκαλέσει ἐν αὐτῷ ἰδέας, ὧν τὴν γένεσιν πρέπει νὰ ἐμποδίσωμεν· διότι θέλει ἐξεγείρει ἐρεθισμούς, πάθη καὶ ὄρμας, ἃ δέον νὰ πολεμήσωμεν. Εἰς δύο μάλιστα πράγματα πρέπει ἐν τῇ ἀγωγῇ νὰ ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν, τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὸ νὰ ἐμπνέωμεν εἰς τοὺς παῖδας τὸ αἶσθημα τῆς ἀληθοῦς τιμῆς συνισταμένης εἰς τὴν φρόνησιν, ἀρετὴν, εἰς τὴν ἀλήθειαν ἐν τοῖς λόγοις, εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν φιλίαν· τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὸ νὰ προφυλάσσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πρώτης πλάνης, τοῦ πρώτου παραπτώματος. Ἔσο λοιπὸν καὶ ἀληθὴς καὶ εἰλικρινὴς καὶ φεῦγε καὶ τὸν ἐλάχιστον ὑπὸ τοῦ ψεύδους μεμολυσμένον λόγον. Διότι, διὰ τί ἀπαιτεῖς παρὰ τοῦ παιδὸς τὴν ἀλήθειαν, καὶ πῶς τολμᾷς νὰ συστήσης αὐτῷ τὴν ἀρετὴν ταύτην, ἂν σὺ ᾖς ἀπέναντί του ψεύστης; Δὲν εἶνε λοιπὸν δυστύχημα, βάσανος νὰ μὴ τολμᾷς νὰ ἀπαιτήσης παρὰ τοῦ παιδὸς τὴν ἀλήθειαν ἐν τοῖς ἔργοις, ἐν τοῖς λόγοις του; « Ἡ φυσικὴ πρὸς τὸ κακὸν τάσις τῶν νέων, λέγει συγγραφεὺς τις, οὐχὶ σπανίως ἐνισχύεται ὑπὸ τῶν αὐτοῦς περιστοιχούντων. Ἄρα γε εἶνε πολλοὶ οἱ πατέρες οἱ γινώσκοντες μετὰ ποίας εὐλαβείας καὶ περισκέψεως πρέπει νὰ φέρωνται ἐνώπιον τῶν τέκνων των, οἱ ὅποιοι προφυλάσσονται πολὺ ἀπὸ τοῦ λέγωσιν ἐνώπιον αὐτῶν λόγους τινὰς δυναμένους νὰ ἐμβάλωσι ψευδῆ τινὰ πρόληψιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν.

Ζ'.) Ἐνώπιον τοῦ παιδὸς μακρὰν πᾶσα βλασφημία, ὁ θυμὸς. Πρέπει νὰ

¹ Διακόπτομεν ἐνταῦθα τὴν πραγματείαν ταύτην ὡς μεταφρασθεῖσαν καὶ ἐκδοθεῖσαν ἤδη ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει.

φεύγωμεν καὶ αὐτὴν τὴν κατ' ἐπιφάνειαν εἴτε ἐν τοῖς λόγοις εἴτε ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκδίκησιν.

Ἴνα τηρήσης αὐστηρῶς τὸν κανόνα τοῦτον, εἶνε χρεῖα νὰ ἀποβάλης λίαν κοινὰς τινὰς καὶ ἐπὶ πολὺ διαδεδομένας ἔξεις, καὶ αἵτινες δέον νὰ προσεγκύσωσι πᾶσαν τὴν προσοχὴν τῶν γονέων. Πρέπει, λέγω νὰ φεύγῃς καὶ αὐτὴν τὴν κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκδίκησιν. Διὰ τοῦτο ψέγωμεν πολὺ ἐκείνους ἐκ τῶν παιδαγωγῶν, οἵτινες, ὅταν ὁ μικρὸς παῖς προσκρούσῃ εἰς θρανίον τι ἢ τράπεζαν, προσποιοῦνται, ἵνα καθησυχάσωσιν αὐτόν, ὅτι τύπτουσι τὴν τράπεζαν ἢ τὸ θρανίον, αἰτίαν ἀθῶαν τοῦ κακοῦ, ἢ κακοποιῶσι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ ζῶον τὸ προξενῆσαν πόνον τινὰ εἰς τὸν παῖδα ἀεμπνέουσιν εἰς αὐτούς, πρὶν ἢ ἔτι δυνηθῶσι νὰ βαδίζωσι, » τὴν βίαν, τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως, τῆς σκληρότητος. Ἄλλ' ἐὰν ἔτι μικροῦς ὄντας αὐτοὺς διδάσκῃς νὰ κακοποιῶσι τοὺς ἄλλους, νὰ τύπτωσιν αὐτούς, γὰρ δέρωσι διὰ τινος, οὕτως εἰπεῖν, μεσολαβοῦντος ἐὰν προτρέπῃς αὐτοὺς νὰ χαίρωσι διὰ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον προὔξενησαν, καὶ νὰ αἰσθάνωνται εὐχαρίστησιν βλέποντες τοὺς ἄλλους νὰ ὑποφέρωσι, δὲν τοὺς παρασκευάζεις οὕτω νὰ καταφεύγωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς πράξεις, ὁπότε θὰ ᾔηνε ἀρκούντως ἰσχυροί, διὰ νὰ κάμνωσι αἰσθητὸν τὸ βάρος τῶν βραχιόνων των, καὶ νὰ τύπτωσι μὲ τὰ σωστά των; Ἄντι νὰ πράττῃς οὕτω, προσπάθει νὰ κάμῃς εἰς τὸν παῖδα νὰ ἐννοήσῃ τὴν διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων ἐκπεφρασμένην ἀλήθειαν: «μὴ παραδίδῃς σεαυτὸν εἰς τὴν ἐκδίκησιν, διότι αὕτη θὰ βασανίζῃ τὴν καρδίαν σου καὶ θὰ φθείρῃ τὰς καλλιτέρας κλίσεις σου.»

Μηδέποτε μὴ ἐπιτρέψῃς εἰς τὸν παῖδά σου, μηδὲ καὶ εἰς τὴν τρυφερότεραν τοῦ ἡλικίαν νὰ ὑψώσῃ χεῖρα κατὰ σοῦ· μία τοιαύτη ἀπόπειρα ἐφ' ὅποιανδήποτε καὶ ἂν γένηται πρόφασιν, εἶνε πάντοτε μία πρώτη προσβολὴ κατὰ τοῦ ὀφειλομένου εἰς τοὺς γονεῖς σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Η'.) Δὲν πρέπει ἐνώπιον τοῦ παιδὸς νὰ ἐπιτρέπωμεν ἐκφράσεις ἐλευθέρως, ἢ μορφοσμοῦς ὑπόπτους, ἢ ἐναντίους εἰς τὴν εὐκοσμίαν.

Ἐννοοῦμεν πόσον εἶνε δυσχερὲς νὰ προλαμβάνωμεν πάντοτε κακὸν τοσοῦτον σοβαρόν, ὅσον τὸ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος. Τὸ ἐφ' ἡμᾶς περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ δώσωμεν συμβουλὰς τινὰς εἰς τοὺς γονεῖς καὶ παιδαγωγοὺς ἐκείνους, οἵτινες περιέρχονται μετὰ τῶν ἑαυτῶν μαθητῶν εἰς τοιαύτην ἀκροσφαλῆ θέσιν.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λέγε ἐλευθέρως καὶ μετὰ παρρησίας τὴν περὶ τῶν ὑπόπτων τούτων λόγων γνώμην σου μᾶλλον, ἢ νὰ προσπαθῇς νὰ προσποιηθῇς καὶ νὰ κρύψῃς τὸ δηλητήριον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προφυλάξῃς τὸν παῖδά σου ἀπὸ τῆς ἐπικινδύνου τούτου ἐπιρροῆς. Λίσιμότερον

εἶνε, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, νὰ εἴπῃς ἀδιστακτικῶς ὅτι ἡ δεινα ἢ ἡ δεινὰ δμιλία δὲν ἀρμόζει εἰς τιμίους καὶ ἐναρέτους ἀνθρώπους, ὅτι εἶνε αἰσχρὸν τοιαύτην γλῶσσαν νὰ μεταχειρίζηται τις, νὰ προφέρῃ τοιούτους λόγους. Ἄν ὅμως αἱ περιστάσεις δὲν σοὶ ἐπιτρέπουσι τὸ τοιοῦτον, σοὶ ἐναπολείπεται μόνον νὰ ἀποστῆς πάσης ἐνδείξεως ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας, καὶ νὰ στρέψῃς τὸν λόγον περὶ εὐπρεπέστερον ἀντικείμενον.

Θ'.) Δὲν πρέπει μὴδὲ εἰς αὐτὸν τὸν παῖδα νὰ ἐπιτρέπωμεν νὰ προφέρῃ λέξεις τῶν τριόδων, καὶ ψευδεῖς.

Αἱ κακαὶ λέξεις εἶνε οἱ πρόδρομοι τῆς κακίας. Ὄταν ἀκούσῃς τὸ τέκνον ἀπερισκέπτως ἐκφραζόμενον, ἐνασμενιζόμενον νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκφράσεις ὑπόπτους, ἀπρεπεῖς ἀστεϊσμούς, ἢ πλάσματα τῆς φαντασίας του, λόγους κακοβούλους, ὑπερβολικούς κλπ. ἐπίπληξον αὐτὸ καθ' ἡν στιγμὴν πράττει τὰ τοιαῦτα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐπαγρυπνῆς, νὰ ἔχῃς εἰς τὴν διάθεσίν σου μέσα κατάλληλα πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς τιμῆς καὶ πρὸς ἐκκλήσιν τῆς συνειδήσεως τοῦ παιδός. Ἴνα παρακωλύσῃς τὴν ἀπόκτησιν τοιούτων κακῶν ἔξεων ἀνάγκη δραστηρίου καὶ ἀγρύπνου προσοχῆς, ἀνάγκη νὰ κρατῆς αὐτὸ δι' εὐπρεποῦς ἐνασχολήσεως νὰ τὸ ἀποσπᾷς ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς μετ' ἄλλων κακῶς ἀνατεθραμμένων παιδῶν. «Ὁ εἰς τὸ ψεύδεσθαι δεξιότητα κεκτημένος, λέγει ὁ Φενελὼν, εἶνε ἀνάξιος ἐν τοῖς ἀνθρώποις νὰ καταλογίζηται.»

Γ'.) Δὲν πρέπει πάντοτε νὰ ὑποχωρῶμεν εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ παιδός.

Μὴ ἀφίνης αὐτὸν ποτὲ νὰ ἐνεργῇ καθὼς καταβιάσει ἢ μικρὰ του κεφαλῆ, καὶ μὴ ἐπιτρέπῃς αὐτῷ κατ' οὐδένα λόγον νὰ πράττῃ ὅ,τι τῷ ἀπιγόρευσας. Πρὸ πάντων φυλάχθητι ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποχωρήσῃς εἰς τὰ δάκρυά του, εἰς τὰς φωνάς του, ἢ, ὅπερ χεῖρον, εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην του, εἰς τὸν σκυθρωπασμὸν του. Μὴ ἐπίτρεπε εἰς αὐτὸν τὰ κλαύματα πλὴν τῶν προερχομένων ἐκ νόσου, ἐκ συντυχίας τινός, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς πραγματικῆς αἰτίας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ μάλιστα περιπτώσει σπεῦσον νὰ ἀποσμύξῃς τὰ δάκρυά του, νὰ παράσχῃς αὐτῷ ἀνακούφισίν τινα, ἵνα δείξῃς εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ ὀδύνη του εἶναι πραγματικὸν διὰ σὲ ἄλγος.

Μὴ χορήγῃς ποτὲ εἰς τὸν παῖδα ὅτι ὀνομαστὶ ζητεῖ, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον, ἂν διὰ τῶν κλαυμάτων του πειρᾶται νὰ τύχῃ τούτου. Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ χορηγῆς τοῦτο εἰς αὐτόν, ἂν διὰ τῶν λόγων του δεικνύῃ ζῆλον πρὸς τοῦτο. Ναὶ μὲν οἱ παῖδες πρέπει νὰ ὦσιν ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐκδηλοῦν τὰς χρείας των πρὸς τοὺς γονεῖς των, καὶ οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἐκπληρῶσι τὰς αἰτήσεις των μετὰ γλυκύτητος καὶ στοργῆς, καὶ νὰ ἐπαρκῶσιν

ἢς τὰς ἀνάγκας των κατὰ τὸν χρόνον τῆς τρυφερωτέρας αὐτῶν ἡλικίας· ἄλλ' ἄλλο εἶνε τὸ λέγειν πεινῶ καὶ ἄλλο τὸ θέλω πῆτα.

ΙΑ'.) Πρέπει συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὸν παῖδα.

Οἱ παῖδες ὁμοιάζουσι πρὸς ὠρολόγια, τὰ ὅποια σταματῶσιν, ὅταν λησμονήσῃ τις νὰ τὰ κινῆσῃ. Ἐγκαταλείπομενοι εἰς ἑαυτοὺς οὐδὲν ποιοῦσι. Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ καταστήσῃς τὸ τέκνον σου δραστήριον καὶ ἱκανὸν νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του, μὴ ἐγκαταλίπῃς αὐτὸ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐμπνεύσεων, ῥοπῶν. Εἶνε σὸν ἔργον νὰ διαθέσῃς αὐτὸ πρεπόντως ἀδιαλείπτως νὰ κάμῃς ἐπ' αὐτοῦ αἰσθητὴν τὴν πρόνοιάν σου, ἢς τὴν βαρύτητα νὰ αἰσθάνηται ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτοῦ πράξεων· νὰ τὸ ἐξεγείρῃς ὅταν βραδύνη τὴν πορείαν, καὶ νὰ τὸ διακρατῇς εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, ὅταν τείνῃ ἀπὸ ταύτης νὰ ἀποτραπῇ.

Ἡ ἄμιλλα θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως περιττή, ἂν οἱ ἄνθρωποι ἠδύναντο πάντοτε νὰ ἐνεργῶσιν ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τῆς καθαρᾶς πρὸς τὸ καθῆκον ἀγάπης. Ἄλλ' εἰ καὶ αὕτη πρέπει νὰ ἦναι τὸ κυριώτατον τῶν πράξεων ἡμῶν ἐλαττήριον, ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅμως καὶ τὰς ἡμετέρας ἀσθενείας· εἰς τὰ κακὰ ἡμῶν πάθη ἄς ἀντιτάσσωμεν πᾶσαν καλὴν καθ' ἑαυτὴν ἀντίστασιν· ἄς ἐρσιδῶμεθα ἐπὶ παντὸς δυναμένου νὰ μᾶς ὑποστηρίξῃ καὶ ὑπερασπίσῃ, τὸ ἐναντίον θὰ ἦτο οἴησις καὶ ἰταμότης. Οὐδεὶς ποτὲ ἠρνήθη τὴν ἐπιρροὴν τοῦ καλοῦ παραδείγματος. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ ἄμιλλα ἡ χορηγοῦσα εἰς αὐτὸ τὴν δραστικότητα ;

Μ. ΓΚΙΟΛΙΑΣ.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Ἐνεκεν ἐλλείψεως χώρου δὲν ἠδυνήθημεν διὰ τοῦ προλαβόντος φυλλαδίου, ἵνα ἐπιτελέσωμεν λυπηρὸν, πλὴν ἀπαραίτητον καθῆκον.

Ἐκτελοῦντες ἤδη τοῦτο, ἀγγέλλομεν μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους τοῖς ἀπανταχοῦ ἐταίροις τὸν θάνατον τοῦ ἐπιτίμου μέλους καὶ εὐεργέτου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ἀειμνήστου Ναυάρχου καὶ Προέδρου τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐθνικοῦ στόλου, Κωνσταντίνου Νικοδήμου.

Ἄν ἡ πατρίς θρηνηῖ, ἀπολέσασα τέκνον ἀγλαόν, πρόμαχον γενναῖον τῆς ἐλευθερίας, ἀόκνως ἐργασθέντα, βαρέως ὅμως τὴν στέρησιν αὐτοῦ φέρει καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς Σύλλογος, ἀπορφανισθεὶς πολυτίμου συνεργάτου τῆς καλῶς ἐννοουμένης ἐθνικῆς ἀναπτύξεως, ἢς μνημόσυνον κατέλιπε τὸ φερόνυμον αὐτοῦ διαγώνισμα, οὔτινος τὴν διεξαγωγὴν πρὸ πολλοῦ ἀνέθηκε τῷ Διδασκαλικῷ Συλλόγῳ.

Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ !